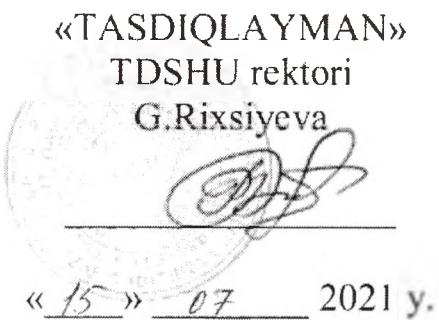

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

5A120102 Lingvistika: yapon tili
magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun
maxsus (ixtisoslik) fanlaridan
D A S T U R

Toshkent - 2021

Annotatsiya

Dastur 5A120102 - Lingvistika: yapon tili magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun maxsus (ixtisoslik) fanlaridan 5120100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (yapon tili) ta’lim yo‘nalishining 2017-2018 o‘quv yili uchun tasdiqlangan o‘quv rejasidagi fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchilar:

Xalmurzayeva N.T. – ToshDShU «Yapon filologiyasi» kafedrasи
mudiri, PhD., dotsent

Taqrizchilar:

Sugano R. – ToshDShU «Yapon filologiyasi» kafedrasи
dotsenti

Matchonov E. – ToshDShU «Yapon filologiyasi» kafedrasи
kata o‘qituvchisi

Dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 yil 01 iyuldagি 11-sonli majlisida muxokama qilingan va tasdiqlangan.

Kirish

Mazkur dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistraturasining 5A120102 - Lingvistika: yapon tili mutaxassisligiga kirish imtihonlari uchun tuzilgan va unda 5120100–Filologiya va tillarni o‘qitish (yapon tili) ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasidagi Yapon tili va Yapon tili nazariy grammatikasi fanlariga tegishli mavzular qamrab olingan.

Universitet magistraturasi mutaxassisliklarining barchasida mutaxassislikka mos fanlar bo‘yicha kirish imtihonlari yozma ish shaklida o’tkaziladi. Yozma ishlar topshiriqlari uch qismdan iborat qilib belgilanadi va 100 ballik baholash mezonlari qo’llanadi:

- 1.Birinchi qism fanning umumnazariy masalalari – 30 ball;
- 2.Ikkinchi qism tegishli mamlakat yoki mintaqaga oid masalalar – 30 ball;
- 3.Uchinchi qism sharq tillaridan tegishli mazmun va hajmdagi matnlarning ona tiliga yozma tarjimasi – 40 ball.

100 ballik baholash mezonlari dastur nihoyasida keltiriladi.

I.Yapon tili

Xiragan. Katakana. Kanji. So‘z turkumlari. Yapon tilining morfologik xususiyatlari. Yapon tilida otlar. Yapon tilida olmosh. Yapon tilida gap turlari. Yapon tilida son. Yapon tilida sanoq sonlar. Yapon tilida yuklamalar. Yapon tilida kelishik qo‘sishchalari. So‘roq gaplar. Yapon tilida fe’l. Yapon tilida fe’llarning tuslanishi. Yapon tilida o‘timli va o‘timsiz fe’llar. Yapon tilida modal fe’llar. Yapon tilida sifatdoshlar. Yapon tilida xol. Yapon tilida sifat turlari. Yapon tilida bog‘lovchi qo‘sishchalari. Yapon tilida to‘ldiruvchi va uning turlari. Fe’l mayllari. Yapon tilida zamon turlari. Qo‘shma gaplar va uning turlari. O‘zlashgan gap. Ko‘chirma gap. Sodda gapning maxsus turlari. Yapon tilida hisob so‘zlar.

Yuqorida berilgan mavzular doirasida talaba quyidagi til bilimlari malakasiga ega bo‘lishi kerak:

nutqning fonetik jihatlari – talaffuz ko‘nikmasi va malakasini egallagan holda ma’lum o‘quv bosqichidagi turli kommunikativ holatlarni bayon eta olishi kerak.

nutqning leksik jihatlari – ma’lum o‘quv bosqichida turli muloqot doirasida kasbga yo‘naltirilgan kommunikativ so‘z qatlamini o‘zlashtirgan bo‘lishi kerak.

nutqning grammatik jihatlari – ma’lum o‘quv bosqichiga asoslangan turli kommunikativ holatlar doirasida mavzuga oid konstruksiyalar va bir-biriga bog‘liq xususiyatlarini egallagan bo‘lishi lozim.

II.Yapon tili nazariy grammatikasi

Yapon tili. Milliy til va shevalar. Yapon yozuvi tarixi. Yapon tili morfologiyaning umumiy tavsifi. Yapon tilida so‘z turkumlari. Yapon tilida yordamchi so‘z turkumlari. Yapon tilida ismlar. Yapon tilida undov gaplar. Sintaksis. Yapon tili sintaksisining asosiy xususiyatlari. Gap va uning tushunchasi. Gapning bosh bo‘laklari. Yapon tilida gaplarning turlari va tiplari. Ko‘chirma gap. O‘zlashma gap.

Grammatik kategoriya va uning turlari, tilning grammatik vositalari, gapni turlarga ajratish o‘lchovlari to‘g‘risidagi umumiy ma’lumotlar.

Aniqlovchi. Moslashgan aniqlovchi. Fe’l. Gap. Sodda gap. Uning turlari. Darak gap. Undov gap. So‘roq gap. Buyruq gap. Gap bo‘laklari. Bosh bo‘laklar. Ega va kesim. Ikkinchidarajali bo‘laklar. To‘ldiruvchi. Aniqlovchi. Hol. Ravishlar.Olmoshlar.

Qo‘shma gap. Bosh gap. Ergash gap va uning turlari. Ega ergash gap va uning turlari. Kesim ergash gap. To‘ldiruvchi ergash gap. Aniqlovchi ergash gap. Ravish ergash gap. Payt ergash gap. O‘rin ergash gap. Sabab ergash gap. Maqsad ergash gap. Shart ergash gap. Natija ergash gap.

Leksiologiya va leksikografiya. Leksikologiyaning semasiologiya bilan bog‘liqligi. Yapon tilida polisemiya. So‘z ma’nolarining ko‘p ma’noliligi sabablari. So‘zning ko‘chma ma’nolari. So‘z – tovush jamlanmasi yoki bitta tovush. Nominativ funksiya – tilning o‘z ma’nosini.

Monosemiya – bir ma’nolilik. Polisemiya - ko‘p ma’nolilik. So‘z ma’nosining ko‘chishi. Mutloq sinonimlar. Antonimiya – so‘z ma’nolarining qarama-qarshiligi. Antonimlar – yo‘nalish qarama-qarshiligi, belgilar qarama-qarshiligi.

Yapon tilining muhim nazariy masalalari, so‘z va fonema, so‘z va morfema, so‘z va so‘z birikmasi o‘rtasidagi o‘xshashlik va farqlovchi xususiyatlar. So‘z ma’noysi va uning tuzilishi; leksik va grammatik ma’nolar, leksik ma’no turlari. So‘z yasash va uning usullari, til va nutqning eng kichik ma’no anglatuvchi birliklari: morfema va morf tushunchalari. So‘z va uning morfem xususiyatlar. So‘z tartibi. Yapon tilida morfologik atamalar.

So‘z negizi. So‘z yasalishi. Yasama so‘zlar. Murakkab tarkibli so‘zlar. Otning yasalishi. Sifatning yasalishi. Fe’lning yasalishi. Ravishning yasalishi.

Lug‘at tarkibi. Lug‘atning yaratilish tarixi. Lug‘atning rivojlanish tarixi. Lug‘at tarkibinig o‘zgarishi va ularning qo‘llanilish holatlari. Iboralar. Yapon tili leksikasi. Boshqa tillardan o‘zlashgan so‘zlar. Maqollar. Maqollar mazmuni. Yapon tilida shevalar. Sheva tushunchasi. Shevalar va shevalarning o‘zaro farqi.

Yapon tili stilistikasi. Kitobiy leksika. Og‘zaki nutq leksikasi. Ilmiy uslub leksikasi. Publistik leksika. Adabiy leksika. Yapon tilining so‘z ma’nolari.

Sinonimlar qatori. So‘zning antonimi. Modal, undov, taqlidiy so‘zlar va ularning ma’nolari, ularning qo‘llanilish sohalari.

Kam va ko‘p qo‘llaniladigan so‘zlar. Professionalizmlar. Aktiv va passiv leksika. Neologizmlar. Neogoligizmlar turi. Yapon frazeologiyasining stilistik qatlami.

III. MUTAXASSISLIKKA OID MATNNI O‘RGANILGAN SHARQ TILIDAN ONA TILIGA TARJIMA QILISH(600-800 b.b.)

Magistraturaga qabul sinovlarining birinchi bosqichida mutaxassislik fanlaridan yozma ishlar topshiriqlari bo‘yicha talabalar bilimini baholash mezonlari

Qabul sinovlarini baholash uchun maksimal baho - **100 ball** etib belgilanadi.

Mutaxassislik fanlari bo‘yicha kirish sinovi biletlarining har birida 3 tadan savol bo‘lib, ular quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Birinchi va ikkinchi savollar mutaxassislik fanlariga tegishli bo‘ladi. Ularning har biriga yozilgan javoblarni baholash **30 ball** doirasida amalga oshiriladi.

Savol bo‘yicha javoblarni baholash quyidagi jihatlarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

- nazariy va amaliy bog‘liqlikda yoritilgan;
- mazmunni yoritishda mustaqil ilmiy mushohada yuritish iqtidori mavjudligi;
- nom va ilmiy atamalarni bilish darajasi;
- keltirilgan faktlarning hozirgi davrdagi jarayonlar, o‘zgarishlar bilan o‘zaro aloqadorlikda ochib berilganligi, chuqr ilmiy tahlil etilgan hamda xronologik jihatdan to‘g‘ri yoritilganligi;
- muammoni tizimli mustaqil tahlil qilganligi, o‘z fikrini erkin va mustaqil ifoda eta olganligi.

BAHOLASH SHKALASI:

1. Fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mutlaqo to‘liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan va har tomonlama chuqr asoslangan javoblarga **26-30 ballgacha - a’lo** baho qo‘yiladi.

2. Savolga nisbatan to‘liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e’tibor berilgan bo‘lsa, **21-25 ballgacha - yaxshi** baho qo‘yiladi.

3. Savolga qisman javob bera olgan va ma’lum darajada ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlaridan foydalangan bo‘lsa, **17-20 ballgacha - qoniqarli** baho qo‘yiladi.

4. Fikr aniq ifoda etilmagan, savolga qisman bo‘lsada to‘g‘ri javob berilmagan, tegishli ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlardan mutlaqo foydalanimagan javoblar uchun **0-16 ballgacha - qoniqarsiz** baho qo‘yiladi.

2. Uchinchi savol bo'yicha mutaxassislikka oid (ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy, бадиий) mavzulardagi va 600 belgi atrofidagi hajimga ega sharq tilidagi matnni ona tiliga tarjima qilinadi.

Yozma tarjimani baholashda **40 ballik mezon qo'llanadi**. Matn tarjimasi quyidagi mezon asosida baholanadi:

BAHOLASH SHKALASI:

a) matnni to'liq 100% tarjima qilsa	40 ball
b) 90 % tarjima qilsa	36 ball
v) 80% tarjima qilsa	32 ball
g) 70% tarjima qilsa	28 ball
d) 60% tarjima qilsa	24 ball
e) 50% tarjima qilsa	20 ball
j) 50% dan kam tarjima qilsa	0 ball

Tarjima hajmidan kelib chiqib, baholashda oraliq ballar korsatkichlari ham qollanishi mumkin.

Yozma ish natijalari bo'yicha sinov yakunida yig'ilgan ballar jamlanadi va quyidagicha baholanadi:

1. 86 - 100 ballgacha – "a'lo";
2. 71 - 85 ballgacha – "yaxshi";
3. 56 – 70 ballgacha – "qoniqarli";
4. 0 – 55 ballgacha – "qoniqarsiz"

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. –T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 56 b.
2. Mirziyoev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 йиллигига бағ‘ишланған тантанали маросидаги ма’руза 2016 yil 7 dekabr. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 148 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqımız bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 b.
4. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo A1 Rikai. Sanshyusha-Tokyo. 2013.
5. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo A1 Katsudou. Sanshyusha-Tokyo. 2013.
6. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo A2 Rikai. Sanshyusha-Tokyo. 2013.
7. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo A2 Katsudou. Sanshyusha-Tokyo. 2013
8. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo B1 Rikai. Sanshyusha-Tokyo. 2013.
9. Kijima Hiromi. Marugoto CanDo B2 Rikai. Sanshyusha-Tokyo. 2013.
10. Matchanov E., Gulyamov I. Yapon tili -1. O 'quv qo 'llanma. - T.: 2013.
11. Sugano R., Xalmurzayeva N. Yapon tili -2. O 'quv qo 'llanma. T.: 2013.
12. Sugano Reyko., Yapon tili -3. Darslik. Toshkent. 2013.
13. Xalmurzayeva N., Yapon tili -4. Darslik. Toshkent, 2013.

Internet saytlari

13. www.ziyonet.uz
14. www.bilim.uz;
15. <http://nihon-go.ru/yaponskaya-grammatika/>
16. <http://krakozabyabr.ru/category/grammatika/>
17. <https://www.nhk.or.jp/lesson/russian/>
18. <https://uz.denemetr.com/docs/768/index-282076-1.html>
19. <https://www.twirpx.com/file/2049553/>